

СТАНОВИЩЕ

**ОТ ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР ХРИСТОВ ГОНЧЕВ, ДМ
ДОЦЕНТ КЪМ ФОЗЗГ КЪМ УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“
БУРГАС**

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ИСКРА СТАНЕВА КАПИНЧЕВА НА ТЕМА:

**„КОМПЛЕМЕНТАРНА И АЛТЕРНАТИВНА МЕДИЦИНА - РАЗВИТИЕ И
МЯСТО В БЪЛГАРСКОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“**

С НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ДЕСИСЛАВА ВАНКОВА Д.М.

**ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”,
ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ“
КОД 7., НАУЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1 „МЕДИЦИНА“,
НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ: 03.01.53. „СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И ФАРМАЦИЯТА“.**

Със заповед № Р 109-556/01.12.2020г. на Ректора на МУ-Варна съм определен като външен член на научно жури да представя становище за дисертационния труд на Искра Станева Капинчева на тема „Комплементарна и алтернативна медицина - развитие и място в българското здравеопазване“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, професионално направление 7.1. Медицина, от област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

Обща характеристика на труда

Представения за становище от Искра Станева Капинчева дисертационният труд съдържа 130 страници и е онагледен с 2 таблици и 14 фигури. Библиографската справка включва 232 литературни източника, от които 97 са на кирилица и 135 – на латиница.

Материалът е структуриран в следните няколко основни раздела: Въведение, Глава I - Литературен обзор; Глава II - Цел, задачи и методология на проучването; Глава III – КАМ в българското здравеопазване. Резултати от собствени изследвания и дискусия; Глава IV - Изводи, Препоръки, Приноси, Заключение, Използвана литература, Приложения

Актуалността на избраната тема се обуславя от факта, че в България липсват социо-демографски и епидемиологични данни относно приложението на КАМ у нас. От друга страна, народната медицина и природолечението имат дълги традиции. В България неконвенционалната терапия е законово регламентирана от 2005г., но данните за КАМ-областта у нас са оскъдни.

КАМ е иновативна концепция, която има своето място в европейското здравеопазване. Теоретичните изследвания, свързани с КАМ-подходите и научните проучвания върху ефективността, ефикасността и безопасността на КАМ-методите са навременни и необходими.

Във **въведението** си Искра Станева Капинчева обосновава убедително актуалността и важността на избраната тема.

Литературният обзор показва задълбочените познания на докторанта в областта избрания изследователски на проблемите.

Тя разглежда проблема в няколко аспекта:

- ✓ КАМ-концепцията - теоретично изследване - основни понятия и дефиниции
- ✓ Видове КАМ в Европа - акупунктура; антропософска медицина; аюрведа; йога; кинезиология; натуропатия; остеопатия; рефлексотерапия; тибетска медицина; традиционна китайска медицина; фитотерапия; хиропрактика; хомеопатия; шиацу
- ✓ Общи подходи на КАМ
- ✓ Научни изследвания в областта на КАМ

Материалът представен в тази глава е богат, компетентно и критично анализиран от автора и показва неговата широка осведоменост и научно обосновава необходимост от изследване в областта на КАМ в България. Това ѝ дава основа за разработване на адекватна методика, чрез която е осъществила собственото си изследване.

Целта и задачите на дисертационния труд са правилно формулирани и добре обосновани. Конкретните научни задачи, обектът, единиците и признаците на наблюдението са свързани със специфичността на разработката. Използвани са

адекватно подбрани методи, които взаимно се допълват и дават възможност за цялостна оценка на **комплементарната и алтернативна медицина (КАМ)**. Проведено е собствено анкетно проучване.

Целта на настоящата дисертация е да се изследва историческото и научно развитие на комплементарната и алтернативна медицина (КАМ), и нейното място в българското здравеопазване с акцент върху хомеопатията като най-разпространен КАМ метод в Европа.

Планираните задачи напълно съответстват на поставената цел:

Първа задача: Да се дефинира, проучи и представи иновативната европейска концепция КАМ и нейното място в българското здравеопазване.

Втора задача: Да се очертаят КАМ-подходите в национален мащаб и изследва историческото и научно развитие на видовете КАМ-терапии в България.

Трета задача: Да се направи ситуационен анализ на КАМ в българското здравеопазване, включващ класически SWOT анализ на базата на проучения световен и европейски опит.

Четвърта задача: Изследване на социално-демографския профил и свързани със здравето резултати на пациенти с хронични оплаквания, които се лекуват повече от година с хомеопатия - най-разпространения КАМ-метод в Европа. Проследяване на нагласите и информираността, свързани с хомеопатията.

Пета задача: Да се изследват причините за избора на хомеопатия при лечението на деца.

В собствените проучвания Искра Станева Капинчева е следван микс-метод подхода, като се прилага **конвергиращ паралелен микс-метод дизайн**, който се състои от три отделни успоредно протичащи фази

Първа фаза: КАМ-контекст: исторически, международен и национален анализ.

Втора фаза: Количествен анализ чрез обсервационно мултицентрово проучване, пряка анкета - количествени данни са събрани като се използва анкетен метод чрез инструментариум - стандартизиран въпросник за субективна оценка на здравето, EQ-5D-3L, Мултицентрово проучване в клиники на лекари-хомеопати с над 20-годишен стаж, с Европейска диплома по хомеопатия, в градовете Бургас, Варна, Велико Търново и София

Трета фаза: Качествено проучване чрез полуструктурирани интервюта - Таргетна популация са родители, които са избрали хомеопатичния метод за лечението на децата си.

Рамка на подбор: Качествено проучване с полу-структурирани интервюта на целева група от родители, които повече от година лекуват децата си с хомеопатия.

Оценка на резултатите

Резултатите от собственото проучване са обобщени в седем аспекта, които дават много добра аналитична представа за състоянието и бъдещето развитие на КАМ.

- ✓ КАМ в България - нормативна уредба
- ✓ SWOT анализ на състоянието на КАМ в България
- ✓ КАМ в България - методи.
- ✓ Резултати от собствено количествено проучване в областта на хомеопатията
- ✓ Резултати от собствено качествено проучване в областта на хомеопатията.
- ✓ Дискусия към проведените собствени проучвания
- ✓ Място на КАМ в българското здравеопазване – финално интегриране и интерпретиране на научните резултати

Цялостното количествено изследване потвърждава обществената необходимост от повече научна информация за хомеопатията.

Анализът на представените собствени изследвания и изводи в областта на хомеопатията води и до оформянето на следните подходи:

- 1) по-широко разбиране и социално насърчаване на хомеопатията като КАМ в България;
- 2) по-голямо оценяване на значението на хомеопатията, основана на доказателства, за общественото здраве;
- 3) нарастващ интерес към използването на КЖсЗ -инструменти като докладвани от пациентите резултати при мониторинга на терапиите за хронични състояния, включително КАМ и по-специално хомеопатията.

Изводите от проучването закономерно произтичат от анализа на получените резултати. Искра Станева Капинчева прави пет изводи, които съответстват на поставените пет задачи в проучването изследването.

Отправени са конкретни препоръки:

- ✓ Препоръки на ниво национална здравна политика за КАМ
- ✓ Препоръки относно инвестиране в научни изследвания в областта на КАМ

- ✓ Препоръки на образователно ниво
- ✓ Препоръки на ниво професионална интеграция
- ✓ Препоръки на социално ниво
- ✓ Препоръки на ниво правни и етични аспекти
- ✓ Препоръки на съсловни и пациентски организации

Оценка на приносите. Изразявам съгласие с посочените от докторантката приноси, които уместно са групирани и ситематизирани в две групи

- ✓ Приноси с оригинален характер и
- ✓ Приноси с практико-приложен характер.

Автореферат и публикации по труда

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на разработката и съдържа в себе си най-важните резултати и изводи от проучването.

Във връзка с темата на дисертацията има три публикации и три участия в научни и обучителни форуми които са свързани с темата на дисертацията.

Като цяло давам положителна оценка на дисертационни труд.

Заклучение

Считам, че дисертационният труд на Искра Станева Капинчева на тема: „Комплементарна и алтернативна медицина - развитие и място в българското здравеопазване“ по актуалност, обем на разработката и значимост на приносите отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника на МУ-Варна за неговото прилагане.

Във връзка с всичко изложено по-горе давам своята положителна оценка и убедено препоръчвам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 03.01.53 „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ на Искра Станева Капинчева.

04.02.2021г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Владимир Гончев, дм/